

občina LENDAVA
LENDVA *község*

**ANALIZA
PROGRAMA POSPEŠEVANJA RAZVOJA TURIZMA
2005 - 2015**

***Skrbnik programa:
Lidija Baša-Klavdija Prša***

Kazalo vsebine:

I.	Analiza programa pospeševanja turizma 2005 - 2015	1
	Vsebina analize pospeševanja turizma za leto 2015.....	1
1.	Občina Lendava kot DESTINACIJA	1
2.	PONUDBA v Občini Lendava	1
3.	PROJEKTI v Občini Lendava	3
4.	PRODUKTI/PROIZVODI v Občini Lendava	5

I. Analiza programa pospeševanja turizma 2005 - 2015

Vsebina analize pospeševanja turizma za leto 2015

Pri oceni stanja je naravnana na štiri osnovne točke: turistična destinacija, ponudba, projekti in produkti/proizvodi.

1. Občina Lendava kot DESTINACIJA

V letu 2015 Občina Lendava sledi trendu razvoja iz preteklih let pri čemer nadaljuje razvoj turistične destinacije glede na geografske danosti, in sicer:

- a) **Gričevnati del z vinsko-turistično cesto:** Pomembna pridobitev preteklega leta, ki vpliva na oblikovanje atraktivne turistične destinacije in je del vinsko-turistične ceste je razgledni stolp Vinarim Lendava. Za oblikovanje atraktivne in za turista zanimive destinacije je potrebno nadaljevati razvojno delo na področju vinsko-turistične ceste (projekti, celostni produkti).
- b) **Mesto Lendava in primestna naselja:** Pomemben turistični dejavnik v letu 2015 pri oblikovanju turistične destinacije mesta in primestnega okolja predstavljajo: zdraviliški turizem (Terme Lendava), kulturna dediščina (Galerija-grad Muzej, Sinagoga, Kulturni dom, Knjižnica, itd.), športni turizem (badminton, judo, odbojka, nogomet, kolesarstvo, itd.).
- c) **Nižinski del ob reki Muri:** Pomemben dejavnik pri oblikovanju turistične destinacije v letu 2015 predstavlja okoljski turizem (pešpoti, kolesarske steze).

2. PONUDBA v Občini Lendava

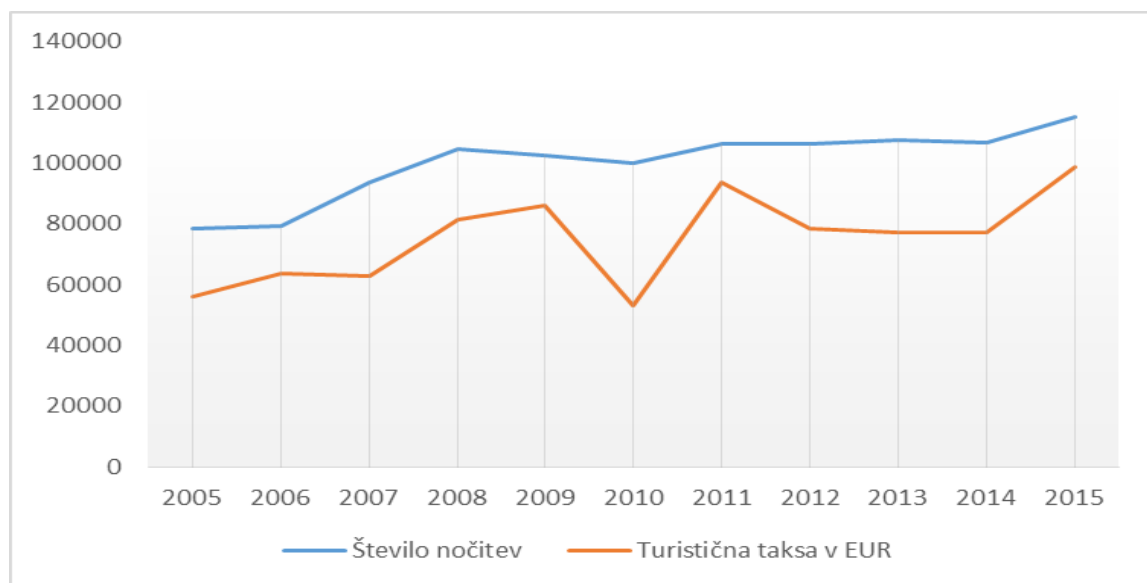
V razvojnem konceptu Občine Lendava za obdobje 2015 – 2025 je turizem opredeljen kot temelj lokalne gospodarske aktivnosti in zaposlovanja. Razvijajo se posamezni segmenti in posamična ponudba, ki je v preteklem letu še nismo uspeli povezati v učinkovit marketinški koncept. Prav tako se turizem še ni dovolj okreplil, da bi vključil tudi kmetijstvo in storitvene dejavnosti. Dosedanji razvoj turistične ponudbe je temeljil predvsem na termalnem turizmu in turističnih zmogljivostih Term Lendava. Kljub temu, da termalni turizem prinaša največ nočitev in posredno prihodkov iz naslova turistične takse, pa večjih vlaganj v zadnjih nekaj letih ni doživel. Terme Lendava, z razmeroma skromno infrastrukturo, dosegajo odlične poslovne rezultate in ostajajo nosilec turistične dejavnosti v občini. K realizaciji turističnih nočitev vse več prispevajo tudi drugi gostinsko-turistični subjekti kot so: hiša vina Cuk, apartmaji Cuk, Olimpija D. vas, Ranč Gaberje in drugi.

Dejavniki, ki vplivajo na razvoj ponudbe v Občini Lendava:

a) Nočitvene zmogljivosti in viri financiranja (turistična taksa, drugi viri):

Nočitev: Število realiziranih turističnih nočitev in njihova rast je pomemben pokazatelj dogajanj na področju turizma v občini. Pri tem je pomembna tudi struktura in kakovost ponujenih nočitvenih zmogljivosti in vključevanje malih

ponudnikov. Pomembna ugotovitev je, da se število nočitev povečuje, in da se z dejavnostjo nujenja nočitev ukvarja vse več ponudnikov. **Turistična taksa** je namenski prihodek občine za spodbujanje razvoja turizma in s tem povezanih dejavnosti kot so: urejenost komunalne infrastrukture, urejenost kraja, ponudba različnih storitev in razpoznavnost občine v širokem pomenu besede. Kot lahko razberemo iz slike 1, predstavlja prihodek iz naslova turistične takse stalen vir prihodkov, pri čemer je poleg rasti opazen tudi trend upada v posameznih letih. Ta trend pripisujejo nedoslednemu plačevanju turistične takse. Namreč, podatek o številu nočitev ne beleži vpada. Rast prihodkov iz naslova turistične takse je neposredno povezana s številom nočitev in povečevanjem števila turistov, kar zahteva tudi povečevanje vlaganj v razvoj ponudbe, povezovanje ponudnikov, ter nadaljnji razvoj in vzdrževanje komunalne in turistične infrastrukture. Strateškega pomena je, da v občini povečamo število nočitvenih zmogljivosti in podvojimo število nočitev.

Slika 1.: Realizacija (število) nočitev in prihodki iz naslova turistične takse v Občini Lendava v obdobju 2005-2015

Drugi viri financiranja: Razgledni slop Vinarium Lendava predstavlja javno infrastrukturo, ki pokriva stroške poslovanja in zagotavlja dovolj prihodkov tudi za vlaganja v nadaljnji razvoj turizma na vinsko-turistični cesti. Turistični akterji praviloma ne sodelujejo pri razvoju turistične infrastrukture, ker so osredotočeni na neposredne podjetniške koristi. Potrebno je poiskati nove oblike sodelovanja in povezovanja.

- b) **Občina Lendava** je v preteklih letih veliko pozornosti namenjala pridobivanju razvojnih sredstev – projektov za namene investiranja v razvoj turizma. Pri analizi potencialov za razvoj turistične ponudbe ostaja neizkoriščen potencial:
- komunalno opremljena zemljišča ob potoku Ledava (cca 10 hektarjev v občinski lasti),
 - športni center v Petišovcih (delno v lasti občine),
 - dobro športno infrastrukturo (pretežno v lasti občine),
 - kolesarski center v Čentibi (v lasti občine),
 - športno letališče in lokacija v Mostju,
 - nadomestni habitat in gramoznice ob Muri.

Občina bo spodbudila iniciative na teh lokacijah in pomagala pri pripravi lokacij za podjetniška vlaganja. Namen občine je spodbujati delovanje turističnih društev in turističnih iniciativ, ki lahko prerastejo v projekte in produkte (delne, celostne).

- c) **Javni zavodi:** V preteklem letu je na področju razvoja in turizma bil aktiven javni zavod Svet mladih.
- d) **Javno – zasebno partnerstvo:** Javno-zasebno partnerstvo v Turizmu d.o.o. (www.turizem-lendava.si) ne uspeva. Sklenemo lahko, da na področju turizma še ni zaživel koncept javno - zasebnega partnerstva. Močno prevladuje javni del, profitni pa se še ni razvil. Zasebni interes je šibak in ga je treba krepiti zlasti na segmentu prodaje lokalnih zmogljivosti v sodelovanju s strateškimi partnerji, ki imajo znanje, trg in denar za vlaganja. Javni del se mora krepiti v javnem zavodu turizem in razvoj ter se umakniti iz Turizma d.o.o., predvidoma bo občina to storila v letu 2016.
- e) **Turistična zveza in društva:** Primarno vlogo pri povezovanju in razvijanju sodelovanja ima Turistična zveza Lendava vabi (<http://www.lendava-vabi.si/>). Tudi v preteklem letu je nadaljevala z vlogo povezovanja in združevanja društev (N = 7) in posameznikov (N = 30) aktivnih na področju turizma. Turistična zveza Lendava vabi je v lanskem letu na podlagi razpisa vzela v upravljanje razglednega stolpa Vinarium Lendava. Turistična zveza Lendava vabi upravlja s produktom na Vinsko-turistični cesti – razglednim stolpom Vinarium Lendava in na ta način zagotavlja povezovanje posameznih turističnih produktov in ponudnikov v učinkovitejši celostni turistični produkt. Turistična zveza Lendava vabi predstavlja zasebno iniciativo, katere cilj je usmerjeno delovanje in doseganje reprezentativnosti.
- f) **Kadrovske zmožnosti:** Na območju Občine Lendava je v preteklem letu še zmeraj opazen trend »bega možganov«, tudi na področju gostinsko-turistične dejavnosti.
- g) **Informacijski sistem:** Na podlagi povratnih informacij društev se je iz vidika razvoja ponudbe izkazala potreba po razvoju vstopnega turističnega portala, ki bi bil namenjen tako domačim kot tujim gostom (večjezičnost).

Kritična ocena doseženih rezultatov na področju razvoja ponudbe: Pri oblikovanju turistične ponudbe (celovite) še ni dosežena potrebna kritična masa ter zaupanje, tako da bi se zadeve odvijale po inerciji. Vse preveč je še delnih turističnih proizvodov, ki predstavljajo razdrobljenost ponudbe. Iz vidika turista lahko tovrstna razdrobljenost predstavlja nezanimivost in preveč zahtevno doseganje destinacije. Iz vidika trženja, pa deljena ponudba predstavlja manjšo tržno moč in s tem tudi konkurenčnost na trgu. Prav zaradi tega je potrebno nadaljevati z aktivnostmi občine pri spodbujanju povezovanja in razvoja ponudbe.

3. PROJEKTI v Občini Lendava

Pomemben dejavnik pri razvoju projektov in njihov razvoj v turistični produkt predstavlja lokalno turistično zaledje, ki se krepi in postaja razpoznavno po zaslugi uspešnih posameznikov, programov in projektov. Prireditve, programi in projekti kulturnih društev so se izkazale za pomemben dejavnik pospeševanja razvoja

turizma, saj veliko prispevajo k promociji turizma, k prostovoljstvu in ne nazadnje tudi k večjemu številu dnevnih turistov/obiskovalcev. Ocenjujemo, da je njihov prispevek k dnevnim turističnim obiskom cca 10.000 letno. Poseben pomen imajo pri vključevanju lokalnih produktov v gostinsko ponudbo na prireditvah ter pri pospeševanju prodaje lokalnih produktov. Prav tako so pri razvoju projektov pomembni infrastrukturni pogoji, ki dajejo velike možnosti za širitev ponudbe in večji obseg trženja storitev (vinska cesta, športna infrastruktura, kulturna dediščina, kolesarske poti, verski turizem, kulinarika itd...). V kontekst projektov sodi tudi vsakoletno ocenjevanje urejenosti naselij v občini Lendava ter podelitev priznanja za najbolj urejeno naselje in krajevne skupnosti; v preteklem letu so ga prejele Lendavske Gorice. Priznanja župana za dosežke na kulturnih področjih sta prejela Dvojezična srednja šola Lendava in LidnArt Galerije-muzej Lendava. Priznanje TOP-5 za najpomembnejše dosežke v Občini Lendava na področju turizma je prejel arhitekt Oskar Virag (za Stolp Vinarium Lendava). Priznanje župana ob 20-letnici delovanja je prejelo Kulturno društvo Hotiza in ob 25-letnici delovanja Društvo vinogradnikov Čentiba.

V obdobju 2012/2015 se je pričelo z realizacijo infrastrukture za kolesarski turizem in vinsko-turistično cesto. Razgledni stolp Vinarium Lendava in vinsko-turistična cesta izpolnjujeta projektna pričakovanja in sta prerasla v učinkovit turistični produkt. Predvidena je širitev infrastrukture z adrenalinsko kolesarsko stezo, kolesarska povezava z Madžarsko preko lendavskih gorc ter širitev gostinskih in nočitvenih zmogljivosti s privatno iniciativo. Projekt sodelovanja 24 mest treh dežel (SLO, HU, A) daje prve rezultate v obliki skupnih promocijskih materialov in turistične maskote, ki je bila predstavljena na začetku leta 2014. Z aktivnostmi je potrebno nadaljevati. Pripravljena je idejna zasnova turističnega razvojnega koncepta starega mestnega jedra, ki temelji na judovski in meščanski kulturni dediščini Lendave in predstavlja nadgradnjo Muzeja holokavsta. Projekt je pomemben za ohranjanje kulturne dediščine in za razvoj turistične ponudbe. Projekt se bo predvidoma izvajal v obdobju 2015 – 2025. Želja je, da se projekt razširi in postane kulturno-turistični projekt, ki bo pomenil nov izziv za lokalno okolje in regijo. Kolesarski center v Čentibi še ne daje pričakovanih rezultatov in mu bo v letu 2016 potrebno posvetiti posebno pozornost. Pozornost bo potrebno posvetiti tudi programom in projektom, ki so se uveljavili in imajo potencial, da bi prerasli v uspešne turistične produkte:

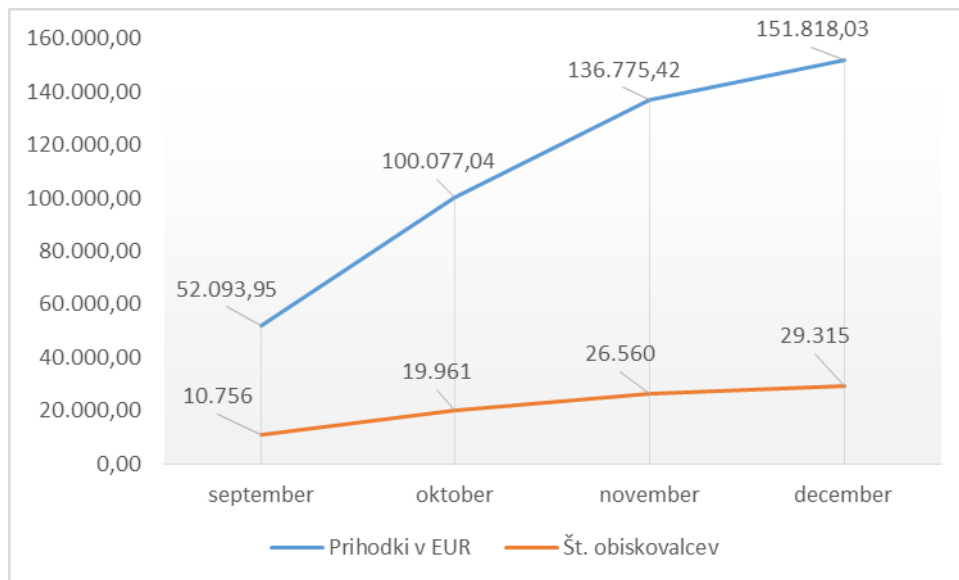
- a) Festival Vinarium postaja desetdnevna turistično-promocijska prireditev, ki vključuje Bogračfest (kulinarika), Lendavsko trgatev (kulturna in naravna dediščina), mednarodne tematske konference (konferenčni turizem) in vinski festival. Pritegne cca 10.000 do 15.000 obiskovalcev in ima potencial rasti.
- b) Hotiški ribiški dnevi in Halasova romarska pot (kulinarično-verski turizem je lahko četrti steber razvoja turizma v občini). Tridnevna kulinarična prireditev pritegne med približno 5.000 in 10.000 obiskovalcev. Opaža se, da ima prireditev infrastrukturne omejitve, hkrati pa tudi potencial za razvoj konstantne ponudbe.

- c) Kuhanje ribje čorbe je kulinarčno-družabna in narodnostno koncipirana prireditev, ki v enem dnevu pritegne med 1.000 in 1.500 obiskovalcev in ima prav tako potencial rasti.
- d) Dnevi špargljev v Dolgi vasi so zanimiva kulinarčna in etnološka prireditev, ki v enem dnevu pritegne med 500 in 1.000 obiskovalci ter ima potencial rasti, ki ga še dodatno izpostavlja vsebina prireditve in infrastruktura.

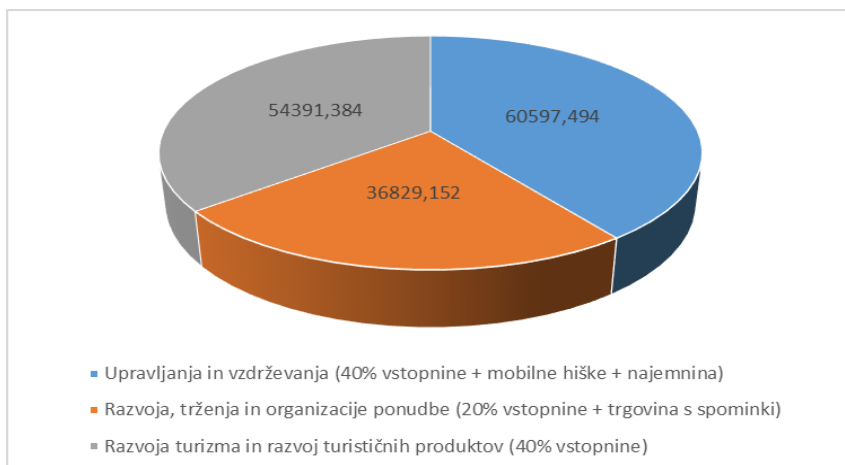
4. PRODUKTI/PROIZVODI v Občini Lendava

Kriterij za prepoznavanje uspešnega turističnega produkta je, da je produkt tržno uspešen in kontinuirano prinaša prihodke. Turistični produkti v Občini Lendava so: termalni turizem, festival Vinarium in mednarodne likovne razstave na lendavskem gradu. Ocenjujemo, da turistični produkti na letni ravni pritegnejo cca 60.000 dnevnih obiskovalcev in imajo potencial rasti do 120.000 obiskovalcev letno ali 10.000 obiskovalcev mesečno.

Velika pridobitev v smislu razvoja je razgledni stolp Vinarium Lendava na vinsko-turistični cesti (<http://vinarium-lendava.si>), ki predstavlja pravi izziv za lokalne ponudnike in širši regijski prostor. Hkrati je to primer dobre prakse, kako se naredi prehod iz turističnega programa (vinsko-turistična cesta) v turistični produkt, ki zagotavlja stalno ponudbo (ne samo občasno) in pritegne množico obiskovalcev. Z gotovostjo lahko trdimo, da je stolp Vinarium Lendava na vinsko-turistični cesti postal drugi steber razvoja turizma v občini, ki mu lahko sledijo tudi drugi uspešni programi (Hotiški ribiški dnevi, Gledališka dvorana in dnevi špargljev, itd.)

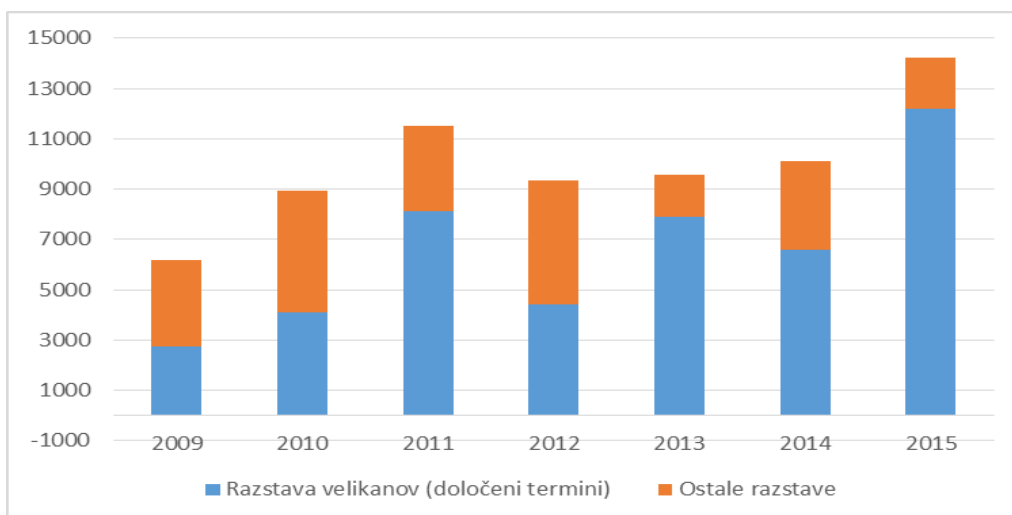
Slika 2: Število obiskovalcev razglednega stolpa Vinarium Lendava in prihodki (v EUR) v letu 2015

Slika 3: Stolpa Vinarium in financiranje razvoja produkta v letu 2015

V letu 2015 je stolp obiskalo 29.467 obiskovalcev (slika 2), pri čemer se je ustvarilo 151.818,03 prihodkov (slika 2), ki predstavljajo vir sredstev za upravljanje in vzdrževanje; razvoj, trženje in organizacijo ponudbe; razvoj turizma in razvoj turističnih produktov (slika 3).

Vse bolj na pomembnosti pridobiva tudi turizem, ki je tesno povezan s kulturnimi dejavnostmi (kulturni turizem). Osrednji predstavnik kulturnega turizma je javni zavod Galerija-Muzej Lendava (www.gml.si). Z dejavnostmi na lendavskem gradu pritegnejo vse več dnevnih obiskovalcev. Ta trend gre pripisati gostujočim mednarodno odmevnim likovnim razstavam.

Slika 4: Število obiskovalcev na Lendavskem gradu od leta 2009 do 2015.

Od leta 2009 se na lendavskem gradu vrstijo razstave pod okriljem projekta »Velikani svetovne umetnosti na lendavskem gradu«. Pod okriljem razstave velikanov so bile na ogled sledeče razstave: Victor Vasarely 8. 5. – 4. 7. 2009; Oskar Kokoschka 9. 4. – 2. 6. 2010; Shunga 15. 4. – 15. 9. 2011; Zsolnay 15. 7 – 16. 9. 2012; Rembrandt 19. 4. – 29. 9. 2013; Francisco de Goya 6. 6. – 30. 9. 2014; Hommage de Picasso 17. 4. – 30. 9. 2015. Kot lahko razberemo iz slike 4, imajo razstave na gradu vse značilnosti turističnega produkta, ki ima kontinuiteto, obiskovalce in prihodke. Povezovanje

kulture in turizma je lahko tretji steber turistične ponudbe lokalnega okolja v katerega je smiselno vlagati zaradi bogate kulturne dediščine, tradicije, obmejnih vplivov in konkurenčnosti v mednarodnem prostoru. V tem smislu je skoraj povsem neizkoriščena atraktivna gledališka dvorana, sinagoga in judovsko-meščanska ulica v Lendavi.

Znatna evropska sredstva so vložena tudi v razvoj Kolesarskega turističnega produkta (www.pannon-pleasure.eu/si/index.html), kolesarskega centra in marketinških orodij za nadaljnji razvoj tega produkta. Za razvoj produkta je zadolžen javni zavod Turizem in razvoj v sodelovanju s Termami Lendava, Turistično zvezo in tujimi partnerji projekta Pannon Pleasure. V prihodnjem letu mora iz projekta nastati turistični produkt, ki bo pritegnil vsaj 10.000 turistov, kolesarjev, letno.

Številka: 03504-0002/2016 - 8

Datum: 3. 5. 2016

mag. Anton BALAŽEK, l.r.
Župan - Polgármester